

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/685/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

423/2012. (XII. 19.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2012. augusztus 16-án előterjesztett **panasza alapján** indult eljárást a 2012. december 19-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Sz. városi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos a Testület elektronikus panaszbejelentő formanyomtatványán 2012. augusztus 16-án terjesztette elő panaszát, abban az alábbiakról számolt be.

2012. augusztus 14-én a panaszos a barátai társaságában tartózkodott Sz. városban, egy szórakozóhelyen, amelynek elhagyása után a városban hangoskodott, és néhányszor megütötte a város egyik hirdetőtábláját. Röviddel ezt követően megjelent a helyszínen három rendőrségi gépkocsi, és a panaszost a rendőrök intézkedés alá vonták. Annak során előbb „földhöz vágták”, majd megbilincseltek és a Sz. városi Rendőrkapitányságra szállították. A kapitányság épületében teljesen indokolatlanul ismét erőszakot alkalmaztak vele szemben, többször gyomorba és mellbe ütötték, majd amikor a panaszos a földre rogyott, belerúgtak.

---

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos kihallgatása során a jegyzőkönyvet a kihallgatást végző rendőrtiszt fogalmazta, a panaszosnak pedig nem adott lehetőséget, hogy a szöveget átolvassa, csak felszólította, hogy a dokumentumot írja alá. Mivel tartott a további bántalmazástól, a panaszos ezt szó nélkül meg is tette. Arról, hogy önmaga ellen nem köteles terhelő vallomást tenni, nem kapott a panaszos a rendőröktől felvilágosítást, mint ahogy arról sem, hogy a kihallgatás során joga van kérni védő jelenlétét. A panaszos hozzáteszi, hogy a jegyzőkönyv tartalma részben nem felel meg a valóságnak, és utal arra is, hogy az iratból a kihallgatás befejezésekor nem kapott másolatot.

Miután a panaszost az édesapja elvitte a rendőrségről, visszament, hogy elkérje a felvett jegyzőkönyv másolatát. Annak kiadását azonban J. M. megtagadta, arra hivatkozva, hogy a jegyzőkönyv kiadása nem kötelező. Mivel azonban a panaszos édesapja ragaszkodott a másolathoz, azt végül a panaszos személyesen átvehette a délelőtti folyamán.

A panaszos az édesapjától tudta meg utóbb, hogy kb. 3 óra 40 perc és 7 óra között többször kérte az ügyeletes rendőröket, a kihallgató rendőrt és az ügyeletes tisztet is, hogy a panaszos érdekeit képviselendő elláthassa a jogi képviseletét, ezt azonban a rendőrök megtagadták tőle, hivatkozva a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. tv. (a továbbiakban: Be.) 44. § (3) bekezdése alapján arra, hogy a panaszos édesapja nem ügyvéd. Az édesapa ezek után kért egy listát a Sz. városi ügyvédekről, amit azonban nem kapott meg.

A panaszos még aznap, 2012. augusztus 14-én délután megtekintette az általa állítólag megrongált hirdetőtáblát, és fényképeket is készített róla. Álláspontja szerint a felvételekről egyértelműen kiderül, hogy a hirdetőtábla már a fenti eseményeket megelőzően is rossz, lepusztult állapotban volt. Ennek ellenére a panaszos megbízott egy lakatost, hogy a hiányzó 4-5 csavart pótolja, valamint a meglévő, de teljesen elrozsdásodott felfogató csavarokat is cserélje ki. A lakatos a munkát felár ellenében 24 órán belül elvégezte, a panaszos azért 4000 Ft-ot fizetett. Erre figyelemmel úgy véli, hogy az okozott kár jegyzőkönyvben rögzített összege – vagyis a 15.000 Ft – egyáltalán nem fedi a valóságot. Utal rá a panaszos, hogy a felújított tábláról is készített felvételeket, amiket igény esetén a Testület rendelkezésére bocsát, mint ahogy a javítás számláját is.

Végül megjegyzi a panaszos, hogy a rendőrök okozta sérülésekről 2012. augusztus 15-én látelleletet vetetett fel, amit szükség esetén ugyancsak el tud küldeni a Testületnek.

2) A panaszos beadványát 2012. szeptember 4-én postára adott levelében aláírásával erősítette meg, és az eredeti beadványában foglaltakat csupán annyiban módosította, hogy a lakatos kisiparos a helyreállítási munkálatokat 3000 Ft-ért végezte el. Nem csatolt ugyanakkor a kiegészítéshez semmiféle további – orvosi vagy rendőrségi – iratot.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) Az intézkedő rendőrök – T.J. r. ftőrm. és Sz.Sz. r. őrm. – jelentésük szerint 2012. augusztus 14-én 3 óra 35 perc körüli időben léptek fel a panaszossal szemben, akit a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés I. fordulata alapján

igazoltattak, a 31. § (1) bekezdése alapján átvizsgálták a ruházatát, majd a 33. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – előállítását hajtották végre.

Az intézkedés keretében a rendőrök a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, és a 48. § d) pontjára figyelemmel, a panaszos ellenszegülésének megtörésére bilincset is alkalmaztak. A bilincselés 3 óra 25 perctől 3 óra 35 percig tartott.

A rendőri fellépés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése értelmében továbbá a panaszos nem kérte hozzátartozó vagy más személy értesítését.

Az eseményeket a jelentés a következőképpen ismerteti. A rendőrök 2012. augusztus 14-én 3 óra 10 perckor az ügyelet utasítására jelentek meg Sz. városban, a J. Galéria előtt, mert arról érkezett a rendőrségre bejelentés, hogy ott egy nőt akartak bántalmazni, és egy önkormányzati hirdetőtáblát „leszabtak”.

A helyszínre érve a rendőrök igazoltatták a bejelentőt, aki kérdésre válaszolva elmondta, hogy 3 óra körüli időben a panaszos a K. utcában, az ott lévő élelmiszerbolt mellett egy alkalommal belerúgott, illetve ököllel beleütött a hirdetőtáblába. Ezt követően a bejelentő és a panaszos szóváltásba keveredett, de tettelegességre nem került sor. A panaszos a szóváltás után a M. utca irányába távozott.

A rendőrök ezután igazoltatták a panaszost a F. utcában három másik személlyel együtt, akik vele tartózkodtak. A jelentés utal rá, hogy a panaszos szemmel láthatóan erősen ittas állapotban volt. A rendőri előadás szerint a rendőrök tájékoztatták a panaszost jogairól, aki ezután kérdésre válaszolva úgy nyilatkozott, hogy egy alkalommal beleütött, illetve belerúgott a hirdetőtáblába, mert ideges volt. Azt állította továbbá, hogy a bejelentőt nem állt szándékában bántani, csak szóváltásba keveredtek.

A helyszínen a rendőrök tanúkutatást is végeztek, aminek során igazoltatták T. I.-t. A tanú a rendőrök kérdéseire előadta, hogy egy nagy csattanásra lett figyelmes, majd azt észlelte, hogy a panaszost három másik személy fogja le az önkormányzati hirdetőtábla előtt. Felfigyelt továbbá arra, hogy a hirdetőtábla „be van rúgva”.

A rendőrök ezt követően értesítették az ügyeletet, és mivel a hirdetőtáblán vérnyomot fedeztek fel, nyomrögzítőket kértek a helyszínre.

Mivel továbbá a rendőrök úgy ítélték meg: a panaszos erőszakos cselekménye alkalmas volt arra, hogy másokban riadalmat, megbotránkozást keltsen, bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt kezeit előzetes ruházatátvizsgálatot követően hátra helyzetben megbilincselték, majd előállították a Sz. városi Rendőrkapitányságra, ahol az előállító helyiségben helyezték el.

Észlelték a rendőrök azt is, hogy a panaszos kézfejen horzsolásos sérülés keletkezett, feltehetően a hirdetőtábla megütése során, ezért intézkedtek a panaszos orvosi vizsgálatáról. Az ellátásról ambuláns lap készült, az orvos azt állapította meg, hogy a sérülések nyolc napon belül gyógyulnak.

Rögzíti a jelentés, hogy a rendőrök a panaszost tájékoztatták a Testülethez fordulás lehetőségéről és annak határidejéről is.

A panaszost védelemhez való jogáról a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján 2012. augusztus 14-én 3 óra 35 perckor tájékoztatták. Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján továbbá tájékoztatást kapott az előállítás okáról és igazolást vett át annak időtartamáról. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. § (8)-(9) bekezdései és a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján jogairól és kötelezettségeiről szintén tájékoztatásban részesült.

A jelentés végül rögzíti, hogy a panaszos szabadságkorlátozásának oka 2012. augusztus 14-én 5 óra 30 perckor megszűnt, ezért ekkor szabadon bocsátották.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a rendőri intézkedés jogszerűen és szakszerűen zajlott, azzal összefüggésben nem valósult meg továbbá az arányosság követelményének a megsértése sem.

2) A Nyilatkozat elnevezésű formanyomtatvány aláírásával a panaszos igazolta, hogy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az előállító helyiség rendjéről szóban, illetve írásban tájékoztatást kapott.

3) A panaszos szabadságának korlátozásáról kiállított igazolás rögzíti, hogy az előállítás 2012. augusztus 14-én 3 óra 35 perckor vette kezdetét, a befejezés időpontját azonban az irat nem tartalmazza, nem szerepel továbbá rajta a panaszos aláírása sem.

4) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos orvosi vizsgálata alkalmával, az adott napon 4 óra 37 perctől kezdődően kiállított ambuláns lapot.

Az irat rögzíti, hogy a panaszos rendőri kísérettel érkezett, és arról számolt be, hogy egy szórakozóhelyen társa könyökkel szájon ütötte, illetve valahogy bal kezének III. ujjá is megsérült.

Az orvos megállapításai szerint a vizsgálat idején a panaszos éber és orientált volt, a történeteket részletesen mesélte el. Az alsó ajak belső felszínén apró nyálkahártya sérülés volt felfedezhető, valamint a bal kéz III. ujjá fölött apró hámsérülés. A röntgenfelvétel ezen a helyen törést nem mutatott ki. Az orvos a panaszok tartós fennállása esetén kontrollt javasolt.

5) T. J. r. főrm. a korábbi jelentésében foglaltakat 2012. november 6-án a következőkkel egészítette ki.

A panaszossal a rendőri intézkedés alkalmával közölte, hogy cselekményével garázdaságot valósított meg, ami Magyarországon hivatalból üldözendő bűncselekmény, ezért vele szemben büntetőeljárást kezdeményez. Tájékoztatta továbbá, hogy a helyszínről előállítását hajtja végre a Sz. városi Rendőrkapitányságra, ahol egy nyomozó fogja meghallgatni,

valamint arról is, hogy szabadságának korlátozása legfeljebb 8 óra lehet, amely időtartam ugyanakkor egyes esetekben plusz 4 órával meghosszabbítható.

A helyszínen a panaszossal szemben testi kényszeret és bilincset is alkalmazott: kezeit testi kényszerrel hátra helyzetben megbilincselte. A kényszerítő eszközök alkalmazása során a panaszosnak sérülései nem keletkeztek.

Az intézkedés során a rendőr arra is felhívta a panaszos figyelmét, hogy a hatályos magyar jogszabályok értelmében önmagára nem köteles terhelő vallomást tenni.

A r. főrm. jelentésében egyértelműen úgy nyilatkozik, hogy a panaszost a Sz. városi Rendőrkapitányságon nem bántalmazták. Kezeiről a bilincset az előállító helyiségben vették le, ahol ismételten átvizsgálták a ruházatát, mielőtt ott elhelyezték. Ezt követően, mivel a panaszos kézfejen a rendőrök sérülést fedeztek fel, sor került a panaszos átszállítására a helyi orvosi ügyeletre. Ott az orvos a panaszost megvizsgálta és ellátta, a sérülésekről ambuláns lapot állított ki.

Miután az orvostól a panaszost visszaszállították a rendőrség épületébe, újra az előállító helyiségben helyezték el. Ezt követően a panaszosnál tartott tárgyakat letétbe vették, továbbá a panaszos aláírta a Nyilatkozat elnevezésű formanyomtatványt. Mindezek után adták át a panaszost a Bűnügyi Készenléti Alosztály nyomozójának meghallgatás végett.

A panaszos sem írásban, sem szóban nem jelezte, hogy az intézkedéssel összefüggésben panasza van.

A jelenés megjegyzi, hogy a r. főrm. emlékezte szerint az események idején a panaszos láthatóan ittas állapotban volt, és azt szerette volna, hogy az ügyét a rendőrök igyekezzenek „gyorsan lezárni”, hogy másnap tovább tudjon utazni a Balatonra.

6) Sz. Sz. r. őrm. a korábbi jelentésében foglaltakat 2012. november 4-én a következőkkel egészítette ki.

A kiegészítés tartalmában közel azonos a T. J. r. főrm. jelentés-kiegészítésében foglaltakkal. A r. őrm. rögzíti ugyanakkor, hogy a panaszost ő kísérte be az előállító helyiségbe, ahol a bilincset levette a kezéről, átvizsgálta a ruházatát, majd egy fapadra ültette le. Szintén utal rá a jelentés, hogy amikor az orvosi vizsgálatról a rendőrkapitányságra visszaszállították, a panaszos együttműködő magatartást tanúsított.

III.

1) A Testület a panaszeljáráásban mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a hatásköre alapján valamennyi panaszosi sérelem kivizsgálását elvégezheti-e.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja [sic!] el”. A (3) bekezdés értelmében továbbá (3) „a cselekvőképtelen személy helyett törvényes képviselője

jár el, korlátozottan cselekvőképes személy helyett törvényes képviselője vagy meghatalmazottja is eljárhat. A panasz meghatalmazott vagy jogi képviselő útján is előterjeszhető. Jogi képviselőként jogvédelemmel foglalkozó egyesület vagy alapítvány, nemzetiségi önkormányzat, jogi oktatást végző egyetem állam- és jogtudományi doktori fokozattal rendelkező egyetemi oktatója is eljárhat.”

Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.)

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

a) A fentiekből következik, hogy a Testületnek fő szabály szerint nem áll módjában felügyeletet gyakorolni a rendőrség azon tevékenysége felett, amelyet nem az Rtv., hanem más jogszabály, így a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján végez. Márpedig a panaszos azon kifogásai kapcsán, amelyek a kihallgatási jegyzőkönyv rögzítésével, a jegyzőkönyv aláírásával, a terhelti jogosítványokról való tájékoztatással, valamint a védelemhez való jog érvényesítésével kapcsolatosak, megállapítható, hogy ezen esetekben a rendőri eljárás alapjául a Be. meghatározott rendelkezései szolgálnak. A rendőrök a jegyzőkönyvezést, a terhelti jogokról való tájékoztatást és a védelemhez való jog gyakorlásának a biztosítását tehát a Be. előírásai alapján végzik, és ezen magatartásuk kapcsán a Be. 195-196. §-a szerinti panasz előterjesztésének van helye.

b) Hasonló következtetésre jutott a Testület a panaszos édesapjának sérelmeivel összefüggésben is.

Az Rtv. fent utalt – 92. § (1) és (3) bekezdésében rögzített – rendelkezése alapján a Testület eljárását ugyanis – akár személyesen, akár képviselő útján – csak az a személy kezdeményezheti, akit a rendőri intézkedés közvetlenül érintett.

Mivel a rendelkezésre álló panaszbeadványt a panaszos terjesztette elő és írta alá, az alapján a Testület nem vizsgálhatta, hogy az édesapjával szemben milyen magatartást tanúsítottak, őt az intézkedéssel kapcsolatosan miről tájékoztatták.

Utal ugyanakkor rá a Testület, hogy a panaszos édesapját érintő sérelmek vizsgálatára abban az esetben sem lenne lehetősége, ha az apa személyesen is terjesztett volna elő panaszt. Az édesapa azon sérelmei ugyanis, amelyek a jegyzőkönyv másolatának kiadásával és a fia számára jogi képviselet biztosításával voltak kapcsolatosak, az iménti a) ponthoz hasonlóan a Be. által szabályozott kérdések, ezért a Testület eljárásában nem vizsgálhatók.

c) Mivel továbbá a Testület – hatásköri szabályai alapján – nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy a panaszos szabálysértést követett-e el, hiszen nem vonhatja el a szabálysértési hatóság jogkörét, nem volt lehetősége figyelembe venni, hogy a hirdetőtábla felújításáról a panaszos még az események napján gondoskodott, és hogy az azért kifizetett összeg nem áll arányban azzal, amit a jegyzőkönyv a kár összegeként rögzít.

A Testület ezért a panasz azon részeit, amelyek az eljárásban a jegyzőkönyvezéssel, a terhelti jogokról való tájékoztatással, a védelemhez való jog gyakorlásának a biztosításával, valamint azzal voltak kapcsolatosak, hogy a hirdetőtábla felújítását a panaszos saját költségére elvégeztette, és az összeg a rendőrség által megállapított költségnél jóval alacsonyabb volt, hatáskör hiányában nem vizsgálhatta.

A panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján – figyelemmel az intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – vizsgálat tárgyává tette ugyanakkor a panaszos előállításának és a vele szemben használt kényszerítő eszközök alkalmazásának jogszerűségét.

A fentiek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzített emberi méltósághoz, az abból levezethető testi épséghez, illetve testi integritáshoz fűződő alapvető jogát, az embertelen, megalázó bánásmód III. cikkben foglalt tilalmát, valamint a IV. cikkben foglalt személyi szabadsághoz és a XXIV. cikkben rögzített tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

2) A Testület elsőként az eljáró rendőrök intézkedési kötelezettségét értékelte az alábbiak szerint.

A rendőrök jelentésükben arról számolnak be, hogy 2012. augusztus 14-én 3 óra 10 perckor az ügyelet utasítására jelentek meg Sz. városban, a J. Galéria előtt, mert arról érkezett a rendőrségre bejelentés, hogy ott egy nőt akartak bántalmazni, és egy önkormányzati hirdetőtáblát „leszabtak”. A helyszínre érve a rendőrök igazoltatták a bejelentőt, aki kérdésre válaszolva elmondta, hogy 3 óra körüli időben a panaszos a K. utcában, az ott lévő élelmiszerbolt mellett egy alkalommal belerúgott, illetve ököllel beleütött a hirdetőtáblába. Ezt követően a bejelentő és a panaszos szóváltásba keveredett, de tettelegességre nem került sor. A panaszos a szóváltás után a M. utca irányába távozott.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyen a tudomására hoznak. Egyértelmű tehát, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha jogellenes cselekményt, így például bűncselekményt vagy szabálysértést megvalósító magatartást észlel, vagy ilyenről tájékoztatják.

Jelen esetben tehát a Testületnek egyrészt vizsgálnia kellett, hogy a rendőrség tudomására jutott információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne.

Jelen esetben a rendőrséghez arról érkezett bejelentés, hogy egy személy előbb megrongált egy hirdetőtáblát, majd összetűzésbe keveredett a bejelentővel, aki attól tartott, hogy a rongáló bántalmazni is fogja. Kétségtelen, hogy ezen bejelentés a rendőrök oldalán intézkedési kötelezettséget teremtett az Rtv. hivatkozott 13. §-a alapján, hiszen több jogellenes cselekmény – így a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 271. §-a szerinti garázdaság és a 324. §-ában szabályozott rongálás – elkövetésének a gyanúját is felvetette. A bejelentő előadását a kikerülő rendőröknek szóban is megerősítette.

A konkrét események kapcsán tehát megállapítható, hogy a rendőrségen tett bejelentés és az események helyszínén a bejelentő által elmondottak a rendőrség oldalán egyértelműen intézkedési kötelezettséget keletkeztettek.

3) A panaszos kifogásolja, hogy intézkedési kötelezettségük teljesítése keretében a rendőrök végrehajtották az előállítását.

Beadványában arról számol be, hogy 2012. augusztus 14-én a barátaival társaságában tartózkodott Sz. városban, egy szórakozóhelyen, amelynek elhagyása után a városban hangoskodott, és néhányszor megütötte a város egyik hirdetőtábláját. Röviddel ezt követően megjelent a helyszínen három rendőrségi gépkocsi, és a rendőrök intézkedés alá vonták.

A rendőri jelentés rögzíti, hogy a panaszost mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt állították elő.

A rendőrök jelentésükben arról számolnak be, hogy a bejelentő nyilatkozatása után a F. utcában igazoltatták a panaszost. A jelentés utal rá, hogy a panaszos szemmel láthatóan erősen ittas állapotban volt. Miután a rendőrök tájékoztatták jogairól, a panaszos kérdésre válaszolva úgy nyilatkozott, hogy egy alkalommal beleütött, illetve belerúgott a hirdetőtáblába, mert ideges volt. Azt állította továbbá, hogy a bejelentőt nem állt szándékában bántani, csak szóváltásba keveredtek. A helyszínen a rendőrök tanúkat is végeztek, aminek során igazoltatták T. I.-t. A tanú a rendőrök kérdéseire előadta, hogy egy nagy csattanásra lett figyelmes, majd azt észlelte, hogy a panaszost három másik személy fogja le az önkormányzati hirdetőtábla előtt. Felfigyelt továbbá arra, hogy a hirdetőtábla „be van rúgva”. A rendőrök ezt követően értesítették az ügyeletet, és nyomrögzítőket kértek a helyszínre. Mivel továbbá a rendőrök úgy ítélték meg: a panaszos erőszakos cselekménye alkalmas volt arra, hogy másokban riadalmat, megbotránkozást keltsen, bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel előállították a Sz. városi Rendőrkapitányságra.

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja, és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek. A rendelkezés a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

A Btk. 271. § (1) bekezdése szerint, „aki olyan kihívóan közösséggel szemben, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

A hirdetőtábla megrongálását és a bejelentővel folytatott szóváltást a panaszos sem a helyszínen, sem utóbb, panaszbeadványában nem tagadta. Mivel ezen előadása egybecsengett a rendőri jelentésekben írtakkal, a Testület szerint aggálytalanul megállapítható volt, hogy az adott helyzetben, tehát a panaszossal szemben rendőri intézkedés kezdeményezésekor felmerült a garázdaság bűncselekmény elkövetésének minimális, az intézkedés kezdeményezéséhez szükséges gyanúja.

Ezért azt kellett vizsgálni, hogy a tettenérés megvalósult-e. Mivel sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, a Testület szükségesnek tartotta, hogy visszautaljon a fogalom elemzésével összefüggésben korábbi [pl.: 265/2011. (VIII. 31.) számú] állásfoglalásaiban kifejtett álláspontjára, hogy megítélhesse, jelen ügyben alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint kötelező előállítási okra.

A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rablásként minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvétel közben történik. Tettenérésnek minősül a lakásbetörés elkövetőjének a folyamatos üldözés utáni, akár a helyszíntől távoli elfogása is, ám a folyamatos üldözés megállapításának feltétele a helyszínről távozó tolvaj folyamatos szemmel tartása és megszakítás nélküli üldözése. Amennyiben a folyamatos üldözés megszakad, nem beszélhetünk tetten ért tolvajról (lásd: Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 587-588. o.).

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy üldözés során elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

A tettenérés megállapításához szükséges tehát egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja. Ezért abban az esetben is, ha az Rtv. tettenérés fogalmát nem csupán a hatóság általi észlelés alapján induló intézkedésekre szorítjuk, szükséges, hogy a tetten ért személy mozgását, cselekvését – akár a szemtanú, akár az

értesítésre megjelenő rendőrök – kövessék a cselekmény elkövetésétől kezdve. Amennyiben az elkövető ilyen fajta nyomon követhetősége hosszabb időre megszakad, úgy tettenérésről nem beszélhetünk.

A cselekmény elkövetésének többen tanúi voltak, a bejelentő megjelölte, hogy a panaszos annak elkövetése után milyen irányban indult el, és a rendőrök ezen információ alapján a panaszost gyorsan azonosították és vele szemben intézkedést kezdeményeztek. A cselekmény elkövetése és az elfogás között fennállt tehát az a viszonylag szoros tér- és időbeli összefüggés, amely a tettenérés megállapításához szükséges, a rendőrök tehát az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján indokoltan döntöttek a panaszos előállítására mellett.

Tekintettel arra, hogy a konkrét esetben a fentiek szerint tettenérés valósult meg, a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az előállítás nem sértette, csupán jogszerűen korlátozta a szabadsághoz való alapvető jogát.

Az előállítás hosszát a panaszos külön nem sérelmezte, de az előállítás részeként a Testület vizsgálta. A rendőrségi iratokból kiderül, hogy az előállítás hajnali 3.35 körüli időpontban kezdődött, a végpontját azonban nem lehet pontosan megállapítani. A rendőri jelentés szerint a panaszos szabadságkorlátozásának oka 2012. augusztus 14-én 5 óra 30 perckor megszűnt, ezért ekkor szabadon bocsátották, ugyanakkor az előállításra vonatkozó – a panaszos által alá sem írt – igazoláson nem szerepel az elbocsátás időpontja, a panasz pedig azt tartalmazza, hogy a panaszos édesapja kb. 3 óra 40 perc és 7 óra között többször kérte az ügyeletes rendőröket, hogy a panaszos érdekeit képviselő elláthassa a védelmét.

Figyelembe véve, hogy a panaszos orvosi vizsgálata 4.37-kor kezdődött az ambuláns lap szerint, és értékelve az ezt követő cselekmények (orvosi vizsgálat, röntgen, a megállapítások leírása, a panaszos visszaszállítása, ismételt elhelyezése az előállító helyiségben, letételezés, dokumentáció kitöltése, kihallgatás lebonyolítása) elvégzéséhez szükséges időt, a Testület úgy ítéli meg, hogy a panaszos fogvatartása a jelentésben megjelölt 5 óra 30 perces időpontnál nagy valószínűséggel később ért véget.

Mindazonáltal figyelembe véve a foganatosított cselekményeket (így pl. a panaszos az orvosi vizsgálatra szállítását) és azt, hogy a panaszos nem sérelmezett hosszan tartó várakozásokat az előállítás ideje alatt, a Testület úgy ítéli meg, hogy a szabadságelvonás tartama nagy valószínűséggel nem volt aránytalanul hosszú.

Megállapította viszont a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét amiatt, hogy a panaszos fogvatartásának dokumentációja a fentiek szerint nem felelt meg a jogszabályi követelményeknek.

4) A Testület ezt követően azt értékelte, hogy a rendőrök jogszerűen alkalmazták-e a panaszossal szemben kényszerítő eszközöket, illetve sor kerülhetett-e az események során jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazására.

A panaszos előadása szerint ugyanis az intézkedés során a rendőrök előbb „földhöz vágták”, majd megbilincseltek és a Sz. városi Rendőrkapitányságra szállították. A kapitányság épületében teljesen indokolatlanul ismét testi erőszakot alkalmaztak vele szemben, többször gyomorba és mellbe ütötték, majd amikor a panaszos a földre rogyott, belerúgtak.

Az intézkedés keretében a rendőrök – jelentésük tanúsága szerint – a panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, és a 48. § d) pontjára figyelemmel, a panaszos ellenszegülésének megtörésére bilincset is alkalmaztak. A bilincselés 3 óra 25 perctől 3 óra 35 percig tartott. Beszámolnak a rendőrségi iratok arról is, hogy a rendőrök észlelték: a panaszos kézfejen horzsolásos sérülés keletkezett, feltehetően a hirdetőtábla megütése során, ezért intézkedtek a panaszos orvosi vizsgálatára. Az ellátásról ambuláns lap készült, az orvos azt állapította meg, hogy a sérülések nyolc napon belül gyógyulnak.

Az eljáró r. főrm. jelentésében egyértelműen rögzíti, hogy a panaszost a Sz.városi Rendőrkapitányságon nem bántalmazták. Kezeiről a bilincset az előállító helyiségben vették le, ahol ismételten átvizsgálták a ruházatát, mielőtt ott elhelyezték. Ezt követően, mivel a panaszos kézfejen a rendőrök sérülést fedeztek fel, sor került a panaszos átszállítására a helyi orvosi ügyeletre. Ott az orvos a panaszost megvizsgálta és ellátta, a sérülésekről ambuláns lapot állított ki. Miután az orvostól a panaszost visszaszállították a rendőrség épületébe, újra az előállító helyiségben helyezték el. Utal rá a jelentés, hogy a visszaszállítás során a panaszos együttműködő magatartást tanúsított.

A panaszos orvosi vizsgálata alkalmával, az adott napon 4 óra 37 perctől kezdődően kiállított ambuláns lap rögzíti, hogy a panaszos rendőri kísérettel érkezett az ügyeletre, és arról számolt be, hogy egy szórakozóhelyen társa könyökkel szájon ütötte, illetve valahogy bal kezének III. ujjja is megsérült. Az orvos megállapításai szerint a vizsgálat idején a panaszos éber és orientált volt, a történeteket részletesen mesélte el. Az alsó ajak belső felszínén apró nyálkahártya sérülés volt felfedezhető, valamint a bal kéz III. ujjja fölött apró hámsérülés. A röntgenfelvétel ezen a helyen törést nem mutatott ki. Az orvos a panaszos tartós fennállása esetén kontrollt javasolt.

A Testület a testi kényszer alkalmazásának vizsgálatakor az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. A (4) bekezdés értelmében továbbá a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a az Rtv. előírásait a következőkkel egészíti ki. „A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.”

Az Rtv. 48. §-a értelmében „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására vagy d) ellenszegülésének megtörésére”. Ezen okok közül a rendőrök a konkrét esetben a d) pontra hivatkoztak. A bilincs alkalmazásának szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése tovább részletezi. Az utalt rendelkezés értelmében – egyéb esetek mellett – „bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja”.

a) Ugyan a rendőrségi jelentések nem számolnak be arról, hogy az intézkedésnek a panaszos ellenszegült volna, az intézkedésre okot adó erőszakos cselekmény – amelynek elkövetését a panaszos elismerte –, valamint a panaszos ittassága miatt, nem volt nyilvánvalóan indokolatlan a rendőrség azon helyzetértékelése, hogy a panaszossal szemben bilincs – és annak felhelyezése érdekében testi kényszer – alkalmazása szükséges.

A Testület ezért úgy ítélte meg, a bilincselés és az annak érdekében alkalmazott testi kényszer használat nem sértette, hanem jogszerűen korlátozta a panaszos emberi méltósághoz, illetve az abból levezethető testi integritáshoz fűződő jogát.

Megjegyzni ugyanakkor a Testület, hogy – mivel a rendőrségi iratok sem számolnak be a panaszos ellenszegüléséről – a rendőrség által megjelölt bilincselési ok nem lehetett helytálló, a bilincselést a panaszos esetleges támadásának megelőzése érdekében – azaz az Rtv. 48. § b) pontjának alapján – lehetett alkalmazni az adott helyzetben.

A Testület állandó gyakorlata szerint valamely – egyébként megfelelő joggal rendelkező – intézkedés vagy kényszerítő eszköz használat indokának téves megjelölése az érintett tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését jelenti.

A Testület ezért jelen ügyben is indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését.

c) Végül azt is értékelte a Testület, hogy az intézkedés keretében sor került-e a panaszossal szemben jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazására.

A panaszos ezzel kapcsolatosan azt állította, hogy a rendőrök előbb az intézkedés helyszínén a „földhöz vágták”, majd a kapitányság épületében teljesen indokolatlanul ismét testi erőszakot alkalmaztak vele szemben, többször gyomorba és mellbe ütötték, majd amikor a panaszos a földre rogyott, belerúgtak. A rendőrségi iratok ennek az elmondásnak határozottan ellentmondanak, a rendőrök tagadják, hogy a panaszost bántalmazták volna.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésére álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbször nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során kizárólag a panaszos és az érintett rendőrök írásbeli nyilatkozata, valamint az utalt ambuláns lap állt rendelkezésre.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta az ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

Jelen esetben a sérelmezett események 2012. augusztus 14-én zajlottak, és a panaszos aznap, még előállításakor részesült orvosi ellátásban. Megállapítható továbbá, hogy a panaszosnak az orvos megállapításai szerint az alsó ajak belső felszínén volt apró nyálkahártya sérülése, valamint a bal kéz III. ujjja fölött apró hámsérülése, a röntgenfelvétel törést nem mutatott ki. A dokumentum azt is rögzíti, hogy a panaszos az orvosnak a történekről részletesen beszámolt, de nem rendőrségi bántalmazásra hivatkozott, hanem úgy nyilatkozott, hogy egy szórakozóhelyen társa könyökkel szájon ütötte, illetve valahogy bal kezének III. ujjja is megsérült.

A panaszosnak tehát valóban voltak olyan sérülései, amelyek kapcsán – azok helyéből és jellegéből fakadóan – elmondható, hogy származhattak bántalmazásból. Tekintettel ugyanakkor az eset körülményeire, így különösen a panaszosnak az ambuláns lapon szereplő nyilatkozatára, a Testület azt a lehetőséget sem tudta kizárni, hogy a panaszos sérülései az intézkedést megelőző események során keletkeztek.

Figyelembe véve továbbá, hogy a panaszos erre vonatkozó ígérete ellenére sem küldte meg azt a látelleletet, amelyet állítása szerint augusztus 15-én vetetett fel, a **jogszabályi felhatalmazáson túli fizikai erőszak alkalmazása – azaz a bántalmazás – vonatkozásában a Testület a panaszos emberi méltósághoz és az ebből levezethető testi épséghez fűződő alapvető jogának, illetve az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának megsértését a konkrét esetben nem tudta megállapítani.**

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos előállításakor – ide értve annak tartamát is – jogszerű volt, így nem sértette a szabadsághoz való jogát, szintén nem tartotta indokolatlannak a Testület a panaszossal szembeni bilincskalkalmazást és az annak foganatosítása érdekében használt testi kényszert.

Megállapította viszont a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a bilincshasználat jogalapjának téves megjelölésével és azzal összefüggésben, hogy a panaszos fogvatartása dokumentációja nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak.

A Testület nem tudta egyértelműen eldönteni, hogy a panaszos sérülései a rendőrök által jogszabályi felhatalmazás nélküli alkalmazott fizikai erőszak eredményeként, vagy más okból keletkeztek, ezért nem állapította meg a panaszos emberi méltóságának, és az abból levezethető testi épségének, illetve az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának sérelmét.

A panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét a Testület az ügy összes körülményének figyelembe vétele mellett nem ítélte olyan súlyúnak, amely indokoltá tenné a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2012. december 19.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTÉSTÜLET